

3 Σεπτεμβρίου 1843

Επανάσταση για το Σύνταγμα

Οι τρεις μεγάλες δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) συμφώνησαν (7 Μαΐου 1832) να δώσουν τον θρόνο της Ελλάδας στον Όθωνα που ήρθε στην χώρα στις 18 Ιανουαρίου 1833, στα 18 του χρόνια. Έφερε μαζί του πλήθος τους πολιτικούς και στρατιωτικούς συμβούλους και 3.850 Βαυαρούς στρατιώτες και περίμενε ως το 1835, οπότε ενηλικιώθηκε. Στα δυο αυτά χρόνια, την Ελλάδα κυβερνούσε το συμβούλιο αντιβασιλείας, όλοι Βαυαροί: Πρόεδρος ο Αρμανσπεργκ και μέλη οι Μάουερ, Έιντεκ, Γκρένερ και Άβελ. Παραμέρισαν τους Έλληνες, τοποθέτησαν στις θέσεις κλειδιά Βαυαρούς, αγνόησαν τα προβλήματα της χώρας, πήγαν ενάντια στην ψυχολογία του λαού κι έγιναν μισητοί.

Στα 1835, ο Όθων ανέλαβε ο ίδιος βασιλιάς, με τον Αρμανσπεργκ πρωθυπουργό. Στα 1836, έφυγε στη Γερμανία, παντρεύτηκε την Αμαλία, μεγάλη δούκισσα του Όλντεμπουργκ, και ξαναγύρισε στις 2 Φεβρουαρίου 1837, φέρνοντας μαζί του νέο πρωθυπουργό, τον Ρούντχαρτ. Οι Έλληνες συνειδητοποιούσαν πως αντικατέστησαν την τουρκοκρατία με τη βαυαροκρατία. Ο Ιγνάτιος φον Ρούντχαρτ προσπάθησε αρκετά για τα ελληνικά πράγματα αλλά έφυγε, στα τέλη του ίδιου χρόνου, αφήνοντας τον Όθωνα να κυβερνά χωρίς πρωθυπουργό.

Η διστακτικότητα του βασιλιά, η αδεξιότητά του και η συσσωρευμένη δυσαρέσκεια έμοιαζαν να έχουν ένα και μόνο φάρμακο: Να ψηφιστεί σύνταγμα, ώστε τις ευθύνες και τις αποφάσεις να τις μοιράζονται υπουργοί εκλεγμένοι από το λαό. Ο Όθων αρνιόταν. Και νόμιζε πως μπορούσε να παίξει με τις μεγάλες δυνάμεις. Βασίζοντας τη διακυβέρνηση της χώρας στον εξωτερικό δανεισμό κι εξοφλώντας τις δόσεις με νέα δάνεια, γινόταν πότε ρωσόφιλος, πότε γαλλόφιλος και πότε αγγλόφιλος, ανάλογα με το ποιος κάθε φορά πλήρωνε. Όμως, τον Ιανουάριο του 1843, Γαλλία και Αγγλία ειδοποίησαν πως δεν επρόκειτο να ξαναδανείσουν την Ελλάδα. Και η επόμενη δόση έπρεπε να πληρωθεί, την 1^η Μαρτίου. Η Ρωσία που έδωσε χρήματα, τα ζήτησε ουσιαστικά αμέσως πίσω.

Ο Όθων προχώρησε σε δραστική μείωση των κρατικών δαπανών, περικοπή μισθών, κατάργηση θέσεων, διακοπή δημοσίων έργων και κλείσιμο διπλωματικών αποστολών στο εξωτερικό. Όλα τα μέτρα έπλητταν τους Έλληνες πολίτες. Κανένας Βαυαρός δεν απολύθηκε και κανενός δε μειώθηκε ο μισθός. Η δυσαρέσκεια ογκώθηκε. Κορυφώθηκε, όταν οι μεγάλες δυνάμεις, με πρωτόκολλο, καθόρισαν δασμούς, χαρτόσημα και άλλους πόρους που θα πήγαιναν αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των δανείων. Υπαγόρευαν, δηλαδή, την ελληνική οικονομική πολιτική. Το ποτήρι είχε ξεχειλίσει.

Με πρωτοβουλία οπαδών του ρωσόφιλου κόμματος αρχικά, στήθηκε η οργάνωση μιας επανάστασης που προγραμματίστηκε για τη 1 Σεπτεμβρίου. Ο αρχηγός του ιππικού, Δημήτριος Καλλέργης, πήγε από τους πρώτους με τους συνταγματικούς. Το ίδιο και ο ήρωας της Επανάστασης, Μακρυγιάννης. Σε σύσκεψη των αρχηγών, αποφασίστηκε να

μετατεθεί ο ξεσηκωμός κατά μια μέρα. Ο Όθων έμαθε για τις κινήσεις. Ο Μακρυγιάννης αποκλείστηκε από τη χωροφυλακή στο σπίτι του το πρωί, 2 Σεπτεμβρίου. Δόθηκε μάχη. Κηρύχθηκε γενική επιφυλακή. Όμως, τη νύχτα, 2 προς 3 Σεπτεμβρίου 1843, ο Καλλέργης και το ιππικό του απέκλεισαν τα ανάκτορα. Ο Όθων ρώτησε, τι συμβαίνει. Ο Καλλέργης απάντησε πως λαός και στρατός θέλουν σύνταγμα. Ο Όθων είπε πως θα το φροντίσει και ζήτησε να διαλυθούν οι συγκεντρωμένοι. Ο Καλλέργης αρνήθηκε: Όχι, πριν να υπογραφούν τα κείμενα.

Μαζεύτηκε κόσμος, γράφτηκαν τα κείμενα, ξημέρωσε 3 Σεπτεμβρίου 1843. Ο Όθων είπε πως θα τα υπογράψει αφού πρώτα συνεννοηθεί με τους πρεσβευτές. Ο Καλλέργης του το ξέκοψε. Κάποιος ειδοποίησε τον λοχαγό Σχινά του πυροβολικού να φέρει τα κανόνια. Έφτασαν, ο λοχαγός Σχινάς τα έβαλε ανάμεσα στα ανάκτορα και τον κόσμο, φώναξε «Ζήτω το σύνταγμα» και τα έστρεψε κατά του παλατιού. Ο Όθων υπέγραψε. Ο λαός ζητωκραύγασε. Το ιππικό παρέλασε φωνάζοντας «Ζήτω ο συνταγματικός βασιλιάς». Οι πρεσβευτές των τριών δυνάμεων ήταν σκυθρωποί. Έλπιζαν ότι ο Όθων θα παραιτηθεί.

Η εθνοσυνέλευση άρχισε τις εργασίες της στις 8 Μαρτίου 1844. Στις 18 του ίδιου μήνα, ο Όθων ορκιζόταν πίστη στο σύνταγμα: Ο ίδιος θα ασκούσε την εκτελεστική εξουσία. Τη νομοθετική αναλάμβαναν η βουλή και η γερουσία.

1189: Ο Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος στέφεται βασιλιάς της Αγγλίας στην μονή Γουεστμίνστερ του Λονδίνου.

1658: Πεθαίνει σε ηλικία 59 χρόνων ο Όλιβερ Κρόμγουελ, ηγέτης των δημοκρατικών δυνάμεων στον αγγλικό Εμφύλιο. Κατάργησε τη βασιλεία, διατήρησε την εξουσία ως τον θάνατό του και την κληροδότησε στον γιο του, ο οποίος όμως ανατράπηκε.

1783: Στο Παρίσι, υπογράφεται η συνθήκη με την οποία η Βρετανία αναγνωρίζει την ανεξαρτησία των πρώην αποικιών της, Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

1791: Ψηφίζεται το πρώτο σύνταγμα της Γαλλίας.

1879: Μετά από πολιορκία ενός μήνα, σφάζονται από στρατεύματα του Αφγανιστάν, οι Βρετανοί κάτοικοι της Καμπούλ.

1900: Γεννιέται ο Φιλανδός πολιτικός Ούρχο Κικόνεν, πρόεδρος της χώρας του κατά την περίοδο 1956 - 81.

1918: Οι σύμμαχοι αναγκάζουν τους Γερμανούς να υποχωρήσουν στην Γραμμή Χίντεμπουργκ από όπου είχαν εξορμήσει κατά την τελευταία απέλπιδα προσπάθειά τους να διασπάσουν το δυτικό μέτωπο.

1939: Αγγλία και Γαλλία κηρύσσουν τον πόλεμο κατά της Γερμανίας, τα στρατεύματα της οποίας για τρίτη ημέρα προελαύνουν στο έδαφος της Πολωνίας.

1969: Πεθαίνει σε ηλικία 79 ετών ο Χο Τσι Μινχ. Ψυχή των ανταρτών και πρόεδρος του βορείου Βιετνάμ απ' το 1954, ήταν ένας από τους κομμουνιστές ηγέτες που ασκούσαν μεγάλη διεθνή επιρροή.

1991: Η Εσθονία, η Λετονία και η Λιθουανία ζητούν ένταξη στον ΟΗΕ.

1993: Η κυβέρνηση της Καμπότζης συμφωνεί να γίνει η χώρα συνταγματική μοναρχία με την επιστροφή του πρίγκιπα Νοροντόμ Σιχανούκ στον θρόνο.

2004: Λήγει αιματηρά η τριήμερη ομηρία πάνω από 1500 εκπαιδευτικών, γονιών και μαθητών σε σχολείο της Βόρειας Οσετίας στη Ρωσία: Πάνω από 400 νεκροί (μαθητές οι 157) και εκατοντάδες τραυματίες ο απολογισμός. Πλην κάποιων που διέφυγαν, οι εξτρεμιστές Τσετσένοι και άλλοι Καυκάσιοι αυτονομιστές σκοτώθηκαν ή συνελήφθησαν μετά από καταδίωξη.

Η 3^η Σεπτεμβρίου στον πολιτισμό

3 Σεπτεμβρίου 1924

Ο δυναμισμός των προσφύγων

Η απογραφή του 1920 μέτρησε 292.991 κατοίκους στην Αθήνα. Μετά τη μικρασιατική καταστροφή, τη συμφωνία για την ανταλλαγή πληθυσμών και την υπογραφή της συνθήκης της Λοζάννης (24.7.1923), η κυβέρνηση βρέθηκε μπροστά στο πρόβλημα της εγκατάστασης των εκατοντάδων χιλιάδων προσφύγων. Για την περιοχή της Αθήνας, ο σχεδιασμός

προέβλεπε να εγκατασταθούν 200.000. Αυτόματα, ο πληθυσμός θα διπλασιαζόταν. Στις 3 Σεπτεμβρίου 1924, ο δήμαρχος Αθηναίων, Σπύρος Πάτσης (1862 – 1954), προχώρησε σε διάβημα για τη ματαίωση του σχεδίου. Όμως, οι πρόσφυγες είχαν ήδη διασπαρθεί σε όλη τη χώρα. Δε γινόταν η Αθήνα να αποτελέσει εξαίρεση. Στην περιοχή της εγκαταστάθηκαν 125.000 πρόσφυγες. Στην απογραφή του 1928, ο πληθυσμός της πρωτεύουσας ήταν 452.319 άτομα.

Νέο αίμα, δυναμικά πρόσωπα, σημαντική αλλοίωση του κοινωνικού ιστού ήταν τα άμεσα αποτελέσματα. Σε μια εποχή που η εργασία των γυναικών ήταν περιορισμένη, μετρήθηκαν 19.771 πρόσφυγες να έχουν βρει δουλειά στη βιομηχανία, 2.571 στις συγκοινωνίες, 1.837 στα πιστωτικά ιδρύματα (τράπεζες κ.λπ.), 7.418 στο εμπόριο, 3.039 στα ελεύθερα επαγγέλματα και μόλις 1.362 στο δημόσιο. Σε σχετική στατιστική έρευνα, 188.856 Αθηναίοι πάνω από οκτώ χρόνων δήλωσαν ότι δεν έχουν επάγγελμα (κυρίως γυναίκες, μαθητές και σπουδαστές). Από αυτούς, πρόσφυγες ήταν μόνο οι 53.441.

Η Αθήνα, από πόλη με σημαντική γεωργική παραγωγή που ήταν στα 1920, απασχολώντας 17.100 άτομα στη γεωργία, έφτασε στα 1928 να είναι καθαρά βιομηχανικό κέντρο. Η γεωργία πια απασχολούσε λιγότερους από 5.000 (με τους 818 να είναι πρόσφυγες), ενώ η βιομηχανία απορροφούσε 64.133 άτομα έναντι 45.000 το 1920 (αύξηση πάνω από 50%). Κι ενώ το 1916 η πόλη εκτεινόταν σε 20.162.000 τετραγωνικά μέτρα, έφτασε στα 1928 στα 35.000.000: Η έκτασή της σχεδόν διπλασιάστηκε.

Σημαντική αύξηση σημειώθηκε στα χρόνια αυτά και στον «επιστημονικό πληθωρισμό»: Στα 1920, είχαν μετρηθεί 1.026 γιατροί και 1.346 δικηγόροι. Στα 1928, οι γιατροί έφταναν τους 1.508 (αύξηση περίπου 50%) και οι δικηγόροι τους 2.325 (αύξηση πάνω από 72%).

Το αποτέλεσμα πάντως ήταν η Αθήνα να περάσει από την ως τότε μικροαστική σύνθεση του πληθυσμού της στην αστική.

1967: Η Σουηδία καταργεί τον τρόπο οδήγησης των Άγγλων στην αριστερή λωρίδα κυκλοφορίας και υιοθετεί τον διεθνή.

1976: Προσεδαφίζεται στον Άρη το αμερικανικό διαστημόπλοιο Βίκινγκ 2 και αρχίζει να στέλνει στη Γη φωτογραφίες από τον πλανήτη.

1983: Πεθαίνει η κορυφαία Ελληνίδα ηθοποιός Έλλη Λαμπέτη (Έλλη Λούκου). Είχε γεννηθεί το 1926.

1999: Σε ηλικία 89 χρόνων, πεθαίνει στη Ρόδο ο Δημήτρης Μακρής, ο θρυλικός Κουταλιανός που είχε εντυπωσιάσει την οικουμένη με τα ηράκλεια κατορθώματά του.

2006: Μετέχοντας στον τελικό του παγκόσμιου πρωταθλήματος μπάσκετ, η εθνική Ελλάδα εξασφαλίζει το ασημένιο μετάλλιο και αναδεικνύεται δεύτερη καλύτερη ομάδα στον κόσμο, με πρώτη την Ισπανία που νίκησε με 70-47.